АЎТАРСКАЯ КАЛОНКА

Нельга забываць...

Днямі, аддаўшыся пачуццю настальгii, перагортвала сямейныя фотаальбомы. Мяне так захапілі эмоцыі і ўспаміны, што нават не заўважыла, як падышоў сын. І ўстрапянулася толькі, калі ён ціхенька спытаў: «А хто гэта?» і паказаў на здымак на адной са старонак.

– Мой дзядуля, а твой прадзядуля Фёдар Піліпавіч. Вось такі малады і статны ён быў якраз тады, калі яго прызвалі ў армію. А калі ўжо рыхтаваўся да дэмабілізацыі, Радзіма паклікала ўстаць на абарону ад карычневай чумы. Наш мужны родзіч, як сапраўдны патрыёт, адданы сваёй зямлі, ні хвіліны не вагаўся, адразу ж папоўніў рады барацьбітоў з нямецка-фашысцкімі захопнікамі. Ён прайшоў нялёгкі ваенны шлях, быў паранены. Але не збочыў з абранай дарогі, застаўся цвёрдым у сваіх перакананнях. Будзь і ты, сынок, годным нашчадкам свайго слаўнага продка, – заўважыла я.

А ён паглыбіўся ў роздум. Яго твар стаў надта сур'ёзным і засяроджаным. І я не сумняюся, што сын разважаў пра мінулае роднага краю, пра тых, хто, не шкадуючы ні сіл, ні жыцця, аказваў супраціўленнне ворагам, каб яны не змаглі паставіць наш народ на калені.

Дзяды і прадзеды плячом да пляча адстойвалі незалежнасць Айчыны, баранілі яе ад фашысцкай навалы, у партызанскіх атрадах, падполлі, на фронце набліжалі вялікае свята Перамогі. І пра гэта нельга забываць. Бо менавіта памяць пра ваенны подзвіг нашых продкаў з'яўляецца найважнейшай рысай нацыянальнай ідэнтычнасці і крыніцай, з якой мы чэрпаем духоўныя сілы і волю для адстойвання нацыянальных інтарэсаў у такіх няпростых сучасных геапалітычных умовах.

На мой погляд, няма апраўдання тым, хто спрабуе адрадзіць ідэалогію і сімвалы нацызму, апраўдаць генацыд, перапісаць гісторыю ў палітычных мэтах. А каб такога не здаралася, мы, дарослыя, пра вайну павінны гаварыць з дзецьмі з самага маленства.

Расказваць пра подзвігі землякоў і родзічаў, пра жахі Вялікай Айчыннай і якую велізарную цану заплаціла наша краіна за перамогу: мільёны чалавечых жыццяў, скалечаныя лёсы тысяч людзей, разбураныя гарады і сёлы...

Памяць пра мінулае – гэта адначасова і клопат пра сучаснасць і будучыню. Таму нават на імгненне нельга забываць крывавую старонку гісторыі, каб не дапусціць яе паўтарэння, каб шчаслівая і мірна жылі людзі, умацоўвалася і прыгажэла наша Беларусь.

Наталля ВІЛЕНТА.

НАША ПАМЯЦЬ

Не раз быў на валасок ад смерці

Наш зямляк Антон Бараноўскі з вёскі Мардвілавічы з кагорты тых, хто зведаў усе жахі і нягоды ваеннага ліхалецця, не па чутках ведаў, якой цаной здабыта Вялікая Перамога.

Яго, як і многіх іншых ураджэнцаў Любаншчыны, пасля вызвалення раёна ад нямецка-фашысцкай акупацыі мабілізавалі ў Чырвоную Армію ў ліпені 1944-га. Часу на развагі не было. Антон прайшоў паскораны курс абучэння ў запасным палку і далучыўся да барацьбы з ворагам.

На пачатку восені яго 328-я дывізія, прымаючы ўдзел у Люблін-Брэсцкай аперацыі, фарсіравала Заходні Буг на поўдзень ад Брэста. Далей працягнула свой шлях ужо па тэрыторыі Польшчы. Да 10 верасня выйшла да Віслы, а 14-га ў выніку жорсткіх баёў з гітлераўцамі разам з іншымі савецкімі часцямі авалодала прадмесцем Варшавы – Прагай. І на тым не спынілася – прадоўжыла рух, рыхтуючыся да пераправы праз Віслу.

Сапёры, сярод якіх і наш зямляк, якраз і майстравалі лодкі для той пераправы. Але гэта, вядома ж, быў не асноўны занятак. Яны мініравалі і зацягвалі калючым дротам, прыкрываючы ад контратак праціўніка, пярэдні край пазіцый дывізіі, вялі інжынерную разведку, выяўляючы мінныя палі гітлераўцаў, каб потым у начным змроку здымаць там супрацьтанкавыя і супрацьпяхотныя міны, будавалі бліндажы для назіральных і камандных пунктаў.

Усе гэтыя і многія іншыя справы даволі падрабязна апісаны ў журнале баявых дзеянняў 606-га асобнага сапёрнага батальёна. Так, напрыклад, там занатавана, што 29 кастрычніка 1944-га два ўзводы сапёраў «знаходзіліся ў палках з задачай суправаджэння стралковых падраздзяленняў». Тады дывізія грамiла фашыстаў на правабярэжжы Віслы ў раёне населеных пунктаў Хатомаў, Яблона, Легіёнава. Зрэшты, гітлераўцы акапаліся не толькі ў названых вёсках ды гарадках, але і на навакольных вышынях, ператвараўшы іх ў моцныя вузлы абароны.

Каб захапіць іх, спачатку трэба было непрыкметна размініраваць варожыя мінныя палі, а таксама зрабіць праходы ў драцяных агароджах перад акопамі праціўніка. Гэта ў ноч на 29 кастрычніка і рабілі тыя ўзводы сапёраў. Прычым пад ледзь не бесперапынным кулямётным агнём з шасці- і дзесяціствольных нямецкіх мінамётаў.

Нашаму земляку, пэўна, здавалася, што кожная куля, выпушчаная фашыстамі, асколак ад узорванай міны можа патрапіць менавіта ў яго. Але ён ужо навучыўся пераадольваць страх і ўважліва, без мітусні выконваць сваю баявую задачу.

Варта сказаць, тады стралкам 1105-га палка дзякуючы зладжаным дзеянням сапёраў удалося значна пацясніць гітлераўцаў і замацавацца на новым рубяжы. А ў ноч на 31 кастрычніка ўсё паўтарылася зноў. У журнале запісана: «Узводамі старшага сяржанта Старадубцава, старшага лейтэнанта Грыцюка, лейтэнанта Грабенюка ў 1105-м палку зроблены тры праходы ў дротавай агароджы і мінным полі праціўніка шырынёю кожны ад шасці да дзевяці метраў». І зноў пад шалёным абстрэлам фашыстаў.

Што сабою ўяўляла тая дротавая агароджа, можна даведацца ўжо з узнагароднага ліста, якім Антона Паўлавіча прадставілі да ордэна Славы 3-й ступені. Дык вось, яна складалася з пяці радоў калоў з нацягнутай між імі спіраллю Бруно, якая магла стаць неадольнай перашкодай на шляху стралкоў. Але не стала! Таму так высока работу Антона Бараноўскага ацаніла камандаванне.

Зрэшты, сярод цяжкіх баявых будняў здараліся мінуты, якія выклікалі станоўчыя эмоцыі ў сапёраў. Пра тое, у прыватнасці, сведчыць запіс у журнале баявых дзеянняў ад 2 лістапада 1944-га: «Раніцай адклікалі два ўзводы з палкоў. Адно аддзяленне малодшага сяржанта Сталярэнкі на чале са старшым лейтэнантам Рубінчыкам накіравана для перавозкі металалому. Па загадзе камандзіра часці на машыне ЗІС-5 металалому перавезлі пяць тон. Удзень быў прагледжаны канцэрт мастацкай самадзейнасці дывізіі».

Праўда, такія моманты здараліся на фронце не надта часта. Асноўны час займала баявая работа – рызыкоўная і небяспечная. Вось і ў адзін са снежаньскіх дзён, калі тры сапёры ўдзельнічалі ў разведцы ў раёне могілак Хатомава, яны трапілі пад варожы агонь. У выніку адзін з іх атрымаў раненне і эвакуіраваны ў медсанбат. А наш зямляк кантужаны, але застаўся ў часці.

Акрыяўшы, Бараноўскі ізноў устаў у строй. У студзені 1945-га ў ходзе Варшаўска-Познанскай аперацыі 328-я стралковая дывізія фарсіравала Віслу, разам з іншымі падраздзяленнямі Чырвонай Арміі ўзяла Варшаву і пагнала ворага далей з польскай зямлі. І зноў Антон Паўлавіч праявіў сябе па-геройску. «Тав. Бараноўскі, – адзначалася ва ўзнагародным лісце да медаля «За адвагу», – удзельнічаў пад моцным агнём праціўніка ў складзе інжынернай разведкі з задачай знайсці зручнае месца для пераправы праз раку Кюдоў. У выніку смеласці і мужнасці з боку тав. Бараноўскага такое месца было знойдзена. Сам ён асабіста правёў першы батальён 1103-га стралковага палка і без страт пераправіў на другі бераг, забяспечыўшы тым самым поспех наступлення ўсяго падраздзялення».

Потым 328-я ўдзельнічала ва Усходне-Памеранскай аперацыі, з 16 красавіка 1945-га – у Берлінскай... Антон Паўлавіч не раз знаходзіўся на валасок ад смерці, але, на шчасце, вытрымаў выпрабаванні, не скарыўся перад варожым напорам і з перамогай вярнуўся дадому...

Барыс КВІТКЕВІЧ.